

**WNIOSEK O REJESTRACJĘ
~~NAZWY POCHODZENIA~~ / OZNACZENIA GEOGRAFICZNEGO ¹⁾
PRODUKTU ROLNEGO LUB ŚRODKA SPOŻYWCZEGO**

I. Dane wnioskodawcy

1. Nazwa lub imię i nazwisko:

1. Kaszubskie Stowarzyszenie Producentów Truskawek

2. Siedziba i adres lub miejsce zamieszkania i adres:

Kamienica Szlachecka

ul. Długa 13

83-323 Kamienica Szlachecka

3. Adres do korespondencji:

Kamienica Szlachecka

ul. Długa 13

83-323 Kamienica Szlachecka

gmina Stężyca, województwo pomorskie

Telefon: +48 58 684 63 57

Faks: +48 58 684 63 57

E-mail: truskawkakaszubska@interia.eu

4. Imię i nazwisko osoby działającej w imieniu wnioskodawcy:

Andrzej Klasa, Piotr Serkowski

5. Grupa:

KASZUBSKIE STOWARZYSZENIE PRODUCENTÓW TRUSKAWEK

Forma prawna: **Stowarzyszenie** - utworzone i działające na podstawie przepisów

Ustawy o stowarzyszeniach z dnia 7 kwietnia 1989 r. /Dz. U. Nr 20 poz. 104 1990r. z późn. zmianami.

Organizacja ma osobowość prawną od 28 sierpnia 1998 roku tj. dnia wpisania do Rejestru Stowarzyszeń prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Gdańsku.

---

¹⁾ Niepotrzebne skreślić.

Stowarzyszenie w Krajowym Rejestrze Sądowym ma numer 0000150134.

Organizacją kieruje Zarząd wybierany przez Walne Zgromadzenie członków stowarzyszenia na okres czterech lat. Obecny skład Zarządu:

Prezes Piotr Serkowski

W-ce Prezes Andrzej Klasa

Skarbnik Maria Czaja

oraz członkowie: Henryk Kostuch, Zygmunt Jażdżewski, Karol Baranowski.

Organem nadzoru jest w organizacji Komisja Rewizyjna, obecnie w składzie:

Franciszek Ustowski

Regina Reiter

Edward Ulenberg

Kaszubskie Stowarzyszenie Producentów Truskawek zrzesza 219 producentów truskawki kaszubskiej. Wszyscy członkowie prowadzą działalność rolniczą w małoobszarowych gospodarstwach rodzinnych położonych na obszarze Pojezierza Kaszubskiego.

II. Specyfikacja

1. Nazwa:

1. „Truskawka kaszubska” lub „kaszëbskô malëna”

Do określenia produktu, którego dotyczy niniejsza specyfikacja wykorzystuje się dwie nazwy:

„truskawka kaszubska” i „kaszëbskô malëna”. Nazwa „truskawka kaszubska” jest najczęściej wykorzystywana w obrotach handlowych dotyczących tego produktu, w szczególności wykorzystuje się ją w relacjach Kaszubów z podmiotami o innym pochodzeniu. Nazwa ta jest wykorzystywana w przypadku eksportu produktu na rynki zagraniczne oraz sprzedaży truskawki w innych niż Kaszuby częściach kraju. Drugą stosowaną nazwą jest „kaszëbskô malëna”. Nazwa ta wykorzystywana jest najczęściej użyciu potocznym. Nazwa ta wywodzi się z języka kaszubskiego, dlatego też najczęściej używają jej mieszkańcy tego obszaru – Kaszubi. Nazwy mogą być stosowane zamiennie.

2. Wniosek dotyczy rejestracji:

Należy zaznaczyć krzyżykiem, czy wnioskodawca ubiega się o rejestrację nazwy podanej w pkt 1 jako nazwy pochodzenia czy jako oznaczenia geograficznego.

1) nazwa pochodzenia

2) oznaczenie geograficzne

X

3. Kategoria:

Grupa – 1,6, Owoce, warzywa i zboża, świeże lub ich przetwory.

4. Opis:

Pod chronioną nazwą „truskawka kaszubska” lub „kaszëbskô malëna” mogą być sprzedawane wyłącznie truskawki z następujących odmian o niżej określonych właściwościach sensorycznych:

Owoce przeznaczone do bezpośredniego spożycia (deserowe)

1. Elsanta

- 1.1. Wygląd i kształt: owoce o średnicy co najmniej 18 mm, od kulisto-stożkowatego do stożkowatego kształtu, całe, bez uszkodzeń, z szypułką.
- 1.2. Barwa: skórka jasnoczerwona, z połyskiem, dość wyrównana; miąższ od jasnoróżowego do jasnoczerwonego dość jednolity na przekroju.
- 1.3. Konsystencja: miąższ bardzo soczysty, jędrny
- 1.4. Smak i zapach: słodki, aromatyczny, zharmonizowany, przypominający leśną poziomkę

2. Honeoye

- 2.1. Wygląd i kształt: owoce o średnicy co najmniej 18 mm stożkowate i kulisto-stożkowate z przewężeniem przy kielichu tworzącym szyjkę, całe, bez uszkodzeń, z szypułką.
- 2.2. Barwa: od intensywnie czerwonej do ciemnoczerwonej jednolita na całej powierzchni z silnym połyskiem. Miąższ dość równomiernie jasnoczerwony
- 2.3. Konsystencja: miąższ soczysty, bardzo jędrny
- 2.4. Smak i zapach: słodki, aromatyczny, zharmonizowany, przypominający leśną poziomkę

Truskawka kaszubska lub *kaszëbskô malëna* odmian Elsanta i Honeoye musi należeć do klasy ekstra lub klasy I. *Truskawka kaszubska* lub *kaszëbskô malëna* musi posiadać następujące właściwości:

- kolor musi być intensywnie czerwony przy poziomie wybarwienia przynajmniej 80%,
- kształt musi być jednorodny, bez żadnych nieprawidłowości,
- musi być jędrna w dotyku oraz nie może mieć śladu zgnilizny ani oznak choroby.

Owoce przeznaczone do przetwórstwa

3. Senga Sengana

- 3.1. Wygląd i kształt: owoce zróżnicowanej wielkości, kształt szeroko-stożkowaty ze ściętym wierzchołkiem, sercowaty, sercowato-kulisty i kulistonerkowaty, całe bez uszkodzeń, z szypułką lub bez szypułki
- 3.2. Barwa: od intensywnie czerwonej do ciemnoczerwonej wyrównana na całej powierzchni. Miąższ intensywnie czerwony dość równomiernie wybarwiony
- 3.3. Konsystencja: miąższ jędrny, soczysty lub bardzo soczysty i lekko twardy
- 3.4. Smak i zapach: słodki, aromatyczny, zharmonizowany, przypominający leśną poziomkę

5. Obszar geograficzny:

Nazwa truskawka kaszubska pochodzi od regionu Kaszub. Kaszuby to - (wg "Kaszuby Leksykon Geograficzny" - Edward Kłaman, Stanisław Rzymowski, Joanna Skupowa, Jerzy Szukalski Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego i Oficyna ZEC, Gdańsk 2002 r.), w języku kaszubskim Kaszebe, kraina etnograficzno-geograficzna Wschodniego Pomorza, zamieszкана przez Kaszubów, potomków dawnej ludności słowiańskiej. Kaszuby jako nazwa terytorialna

znana jest od XIII w. Obszar geograficzny został określony na podstawie zasięgu Pojezierza Kaszubskiego wg teorii Augustowskiego oraz przy uwzględnieniu tradycji upraw i lokalizacji występujących plantacji truskawek.

„Truskawka kaszubska” lub „kaszëbskô malëna” produkowana jest na obszarze:

- całego powiatu kartuskiego (gmina Chmielno, gmina Kartuszy, gmina Przodkowo, gmina Sierakowice, gmina Somonino, gmina Stężyca, gmina Sulęczyno, gmina Żukowo),
- całego powiatu kościerskiego (gmina Dziemiany, gmina Karsin, gmina Kościerzyna, gmina Liniewo, gmina Lipusz, gmina Nowa Karczma, gmina Stara Kiszewa),
- całego powiatu bytowskiego (gmina Borzytuchom, gmina Bytów, gmina Czarna Dąbrówka, gmina Kołczygłowy, gmina Lipnica, gmina Miastko, gmina Parchowo, gmina Studzienice, gmina Trzebielino, gmina Tuchomie) oraz
- gmina Przywidz z powiatu gdańskiego, gminy Wejherowo, Luzino, Szemud, Linia, Łęczyce z powiatu wejherowskiego oraz gmina Cewice z powiatu lęborskiego.

Na obszarze produkcji „truskawki kaszubskiej” lub „kaszëbsci malëne” występują jednorodne warunki środowiskowe. Obszar ten pod względem geograficznym nazywany jest Pojezierzem Kaszubskim, a pod względem historycznym Kaszubami.

Środowisko przyrodnicze Pojezierza Kaszubskiego różni się od otaczających obszarów warunkami naturalnymi: klimatem, rzeźbą terenu i rodzajem gleb.

Charakterystyka istotnych warunków środowiskowych Pojezierza Kaszubskiego w pkt. 8 wniosku.

6. Dowód pochodzenia:

1. Całość procesu produkcyjnego podlega specjalnemu systemowi kontroli. Umożliwia on całkowite śledzenie produktu. Chronionym Oznaczeniem Geograficznym: „truskawka kaszubska” lub „kaszëbskô malëna” mogą być znakowane tylko te produkty, które całkowicie spełniają każdy z następujących warunków:
  - a) zostały wytworzone na obszarze geograficznym określonym w pkt 5 zgodnie z opisaną metodą produkcji i posiadające cechy określone w opisie;
  - b) ich producenci zobowiązali się pisemnie przestrzegać specyfikacji;
  - c) ich producenci przekazali niżej wymienione informacje do Kaszubskiego Stowarzyszenia Producentów Truskawek
2. Producenci, którzy chcą korzystać z chronionej nazwy są zobowiązani do zgłoszenia tej informacji do Kaszubskiego Stowarzyszenia Producentów Truskawek. Przekazują oni stowarzyszeniu informacje o powierzchni i lokalizacji upraw truskawek. Zmiany w wymienionych informacjach powinny być dokonywane przed 1 marca danego roku. Producenci, którzy po raz pierwszy chcą wykorzystywać chronioną nazwę powinni zgłosić się do ww. stowarzyszenia nie później niż do 1 marca danego roku. W przypadku zgłoszenia chęci uczestnictwa lub lokalizacji nowych plantacji po terminie, chroniona nazwa może być wykorzystywana dopiero od następnego roku.
3. W Kaszubskim Stowarzyszeniu Producentów Truskawek zawsze powinien znajdować się aktualny spis producentów zainteresowanych wytwarzaniem truskawki kaszubskiej oraz aktualna lokalizacja upraw truskawek. W rejestrze tym mogą się znajdować wyłącznie producenci, którzy posiadają pola truskawek przeznaczonych pod produkcję „truskawki kaszubskiej” lub „kaszëbskô malëna” o powierzchni większej bądź równej 0,20 ha.
4. Uprawy truskawek otrzymują numery rejestracyjne (numery działek). Skrzynki lub indywidualne opakowania truskawek oznacza się specjalnymi etykietkami zawierającymi odniesienie do miejsca pochodzenia (kod producenta, datę zebrania danej partii). Dokumenty ze stowarzyszenia oraz u producentów powinny zagwarantować możliwość odtworzenia historii produktu.

5. Każdy z producentów prowadzi również rejestr, w którym zapisuje następujące dane:
- wielkości produkcji, sprzedaży oraz odbiorcę produkcji w danym roku
  - powierzchnie i numery działek, na których są uprawy truskawek
6. W przypadku, gdy organ kontrolny stwierdzi niezgodności, występujące choćby na jednym etapie łańcucha produkcyjnego, produkt nie będzie mógł być wprowadzony do obrotu z chronioną nazwą.
7. Producenci są zobowiązani do spełniania warunków określonych w pkt. 6 ust. 1) lit. a), od momentu wysłania wniosku o rejestrację do Komisji Europejskiej. Producenci są zobowiązani do spełniania warunków określonych w pkt. 6 ust. 1 lit. b) i c) nie później niż trzy miesiące od momentu pierwszej publikacji wniosku o rejestrację w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

7. Metoda produkcji:

1. Podłoże

Uprawy truskawek muszą znajdować się na obszarze geograficznym określonym w pkt. 5. na słabych glebach należących do klasy IV, V lub VI. O wyborze miejsca pod uprawę truskawek decyduje oddzielnie każdy z producentów truskawek, uwzględniając posiadaną wiedzę i doświadczenie w tym zakresie. Producenci dokonując wyboru, biorą w szczególności, pod uwagę właściwości glebowo-klimatyczne, dopuszczalne przy takim nachyleniu stoków, techniki uprawy oraz poziom nasłonecznienia.

Truskawka powinna być uprawiana na odpowiednio dobranych stanowiskach, wykluczających przemarzanie roślin zimą i kwiatów wiosną. Najlepsze wyniki osiąga się na glebach lekko kwaśnych, optymalne jest to pH wynoszące 5,0-6,0.

2. Przedplony i przemienność upraw

Podejmując decyzję o wyborze miejsca uprawy truskawek, należy uwzględnić i utrzymywać przemienność upraw. Truskawki nie mogą być uprawiane nieprzerwanie dłużej niż 4 lata na jednej działce.

Truskawki należy sadzić po odpowiednim przedplonie. Za najlepsze przedplony dla truskawek uznaje się rośliny zbożowe, rzepak ozimy, rzepik i gorczycę. Dobrymi przedplonami są także niektóre rośliny motylkowe (lubin, bobik, wyka, peluszką), mieszanka żyta i wyki ozimej oraz takie warzywa, jak fasola, groch, kapusta, kalarepa i kalafior. O wyborze odpowiedniego przedplonu decyduje oddzielnie każdy z producentów truskawek, uwzględniając posiadaną wiedzę i doświadczenie w tym zakresie.

3. Przygotowanie gleby

Przygotowanie gleby odbywa się zgodnie z dobrą praktyką rolniczą. Zazwyczaj takie przygotowanie rozpoczyna się na rok lub dwa przed zakładaniem plantacji. Przed założeniem plantacji glebę przeważnie wzbogaca się w próchnicę, aby poprawić jej strukturę gruzelkową.

W celu uwolnienia gleby od uciążliwych chwastów wieloletnich i szkodników niszczących korzenie roślin można glebę odkazić. Jednym z najważniejszych zabiegów w przygotowaniu pola pod uprawę truskawek jest jego odchwaszczanie i odkażenie. Zazwyczaj stosowaną praktyką jest „przewietrzanie” gleby przez przemieszanie jej np. glebogryzarką. Dopuszcza się także stosowanie chemicznych środków do odkażania. Wszystkie te zabiegi muszą być wykonywane zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej.

O przeprowadzaniu poszczególnych zabiegów związanych z przygotowaniem gleby pod plantację decyduje oddzielnie każdy z producentów, uwzględniając czynniki naturalne, specyfikę miejsca, a także posiadaną wiedzę i doświadczenie w tym zakresie.

4. Sadzenie

Umiejętność odpowiedniego doboru sadzonek truskawek była bardzo długo kształtowana przez rolników. Sadzenie sadzonek truskawek odbywa się zazwyczaj w okresie od sierpnia do listopada oraz rzadziej wiosną: marzec-kwiecień. Termin zakładania plantacji truskawek zależy od panujących warunków atmosferycznych i od wykształcenia sadzonek. Stwierdzono, że im wcześniejszy był letni termin sadzenia truskawek, tym lepszy system korzeniowy wykształciły rośliny przed zimą, i tym wyższy plon wydały w następnym roku.

Najprostszym i stosowanym na Kaszubach systemem zakładania plantacji produkcyjnej jest system rzędowy. Truskawki należy sadzić w rzędzie, co 20-35 cm. Odległość między rzędami powinna wynosić od 70-100 cm. Równomierne rozmieszczenie roślin umożliwia dokładne wykonanie zabiegów ochrony roślin przed chorobami, szkodnikami i chwastami, sprzyja

lepszemu wyrastaniu i wybarwianiu się owoców oraz zwiększa dokładność i wydajność zbioru. Zgodnie z praktyką rolników z terenu Kaszub przed sadzeniem obficie polewa się wodą rzędy oraz dołki, w które wysadzi się truskawki. Zabieg ten jest jednym z zabiegów związanych z ukształtowaniem terenu i charakterystyką podłoża, dlatego też jest szczególnie ważny przy uprawie truskawki kaszubskiej.

5. Nawożenie

Wielkość stosowanych dawek nawozów zależy od typu gleby i jest ustalana indywidualnie przez każdego producenta. Nawożenie musi być wykonywane zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej.

Zgodnie ze stosowaną praktyką rolników na tym obszarze do nawożenia upraw truskawek wykorzystuje się również obornik. Obornik stosuje się (przed sadzeniem roślin), zależnie od żyzności gleby, w dawce nieprzekraczającej 30t/ha.

6. Zabiegi

Ważnym zabiegiem pielęgnacyjnym plantacji truskawek jest jej odchwaszczanie oraz nawadnianie pól. Ze względu na ukształtowanie terenu określonego w pkt. 5. bardzo nieefektywne jest nawadnianie kropelkowe i nie sprawdza się w tym obszarze. O częstotliwości i czasie przeprowadzania tych zabiegów decyduje oddzielnie każdy z producentów, uwzględniając posiadaną wiedzę i doświadczenie w tym zakresie.

7. Ochrona przed przymrozkami

Istotnym zabiegiem w uprawie truskawek jest ich ochrona przed przymrozkami występującymi zazwyczaj w fazie kwitnienia roślin. Najskuteczniejszą metodą ochrony plantacji przed przymrozkami jest okrywanie całosci uprawy włókniną lub też wykorzystywanie słomy.

8. Ściółkowanie

Zabiegiem, który ma duży wpływ na wielkość i jakość plonu truskawek jest ściółkowanie, do którego najczęściej używa się słomy. Zabieg polega na rozłożeniu słomy w międzyrzędzia, ostrożnie podsuwając słomę pod owoce i liście roślin. Praktyka uprawy truskawki zaleca, aby ściółkę rozłożyć przed pełnym kwitnieniem truskawek. Ściółka spełnia swoją funkcję tylko wówczas, gdy podłożona jest pod rośliny, aby mogły na niej leżeć dorastające i dojrzewające owoce. Jest to jeden ze specyficznych zabiegów stosowanych przez tutejszych rolników, który

wpływa na jakość uzyskiwanych plonów. Po zbiorach owoców słomę zazwyczaj miesza się z glebą, wzbogacając w ten sposób glebę w próchnicę. Zabieg ten jest dopuszczalny, ale nie jest obowiązkowy.

9. Kwitnienie

Termin kwitnienia truskawek zależy od warunków pogodowych i zazwyczaj trwa w okresie od I dekady maja do III dekady czerwca. Pełne kwitnienie występuje około 30 dni przed owocowaniem. Wyraźne jest na Pojezierzu Kaszubskim opóźnienie czasu kwitnienia w porównaniu do truskawek z innych regionów kraju, co wynika z krótkiego okresu wegetacji na tym obszarze.

10. Zbiór owoców

Owoce muszą być zbierane ręcznie. Truskawki zbiera się, gdy owoce są dojrzałe, prawidłowo wykształcone, zdrowe, świeże, jędrne, całe, nieuszkodzone, niepogniecione, niezawilgocone, czyste, bez pleśni i pozostałości środków ochrony roślin. Zbiór powinien mieć miejsce po uzyskaniu pełnej dojrzałości owoców, od początku czerwca do końca lipca. W przypadku gdyby w tym okresie, ze względu na specyficzne warunki pogodowe, owoce nie uzyskały pełnej dojrzałości dopuszczalna jest zmiana terminu zbioru. W każdym takim przypadku Kaszubskie Stowarzyszenie Producentów Truskawek jest zobowiązane do przekazania takiej informacji do inspekcji kontrolnej. Niedopuszczalne jest takie prowadzenie upraw, aby plony były większe niż 25 ton truskawek z 1 hektara.

11. Przechowywanie

Optymalne warunki przechowywania dla „truskawki kaszubskiej” lub „kaszëbskô malëna” to temperatura, poniżej 21°C. W przypadku, gdy dany producent uprawia również inne truskawki nieobjęte Chronionym Oznaczeniem Geograficznym, to powinny być one składowane osobno w sposób uniemożliwiający pomieszanie owoców.

12. Pakowanie

Dopuszczone są wyłącznie opakowania zgodne z obowiązującymi przepisami. Truskawki powinny być poukładane w warstwach, które nie przekraczają 10 cm.

8. Związek z obszarem geograficznym:

Związek Naturalny

Obszar produkcji „truskawki kaszubskiej” lub „kaszëbskô malëna” obejmuje 32 gminy, z czego aż 21 należy do obszarów o niekorzystnych warunkach (ONW) gospodarowania do strefy nizinnej II, a 10 z nich leży na terenie strefy nizinnej I.

Klimat

Klimat Pojezierza Kaszubskiego jest nieco surowszy od klimatu otaczających go krain, szczególnie Pobrzeża Gdańskiego. Wynika to z dużych wysokości (około 200 m n.p.m.), jak również z dużych wpływów mas powietrza polarno-kontynentalnego napływającego ze wschodu. Występują duże wahania temperatur w ciągu roku w porównaniu z klimatem nadmorskim. Opady są nieco powyżej średniej krajowej – 700 mm/rok, wiatry przeważają z sektora zachodniego. Jest tu jeden z najkrótszych w kraju okresów wegetacji, waha się od 180 do 200 dni. Ten surowy klimat korzystnie wpływa na proces rozwoju i dojrzewania truskawek.

Gleby

Na Pojezierzu Kaszubskim przeważają gleby bielcowe powstałe na piaskach, żwirach. Są to gleby klasy IV, V i VI, a więc o najmniejszej żyzności. W mniejszym stopniu występują gleby brunatne na żwirach, glinach nieco żyzniejsze od bielcowych. W obniżeniach terenu – doliny jeziorne i rzeczne - występują gleby bagienne (torfowe, mułowo-torfowe) klasy IV. Ziemie wybrane do uprawy mają na ogół pH pomiędzy 5,0 a 6,0.

Na omawianym obszarze występuje urozmaicona rzeźba polodowcowa charakteryzująca się licznymi oczkami wodnymi (jeziorami wytopiskowymi) oraz jeziorami rynnowymi, co dodatkowo sprzyja uprawie truskawek, bo w razie niedoboru wody plantatorzy mogą uzupełniać ją z tych zbiorników. Są też kopane nowe zbiorniki wodne w obniżeniach terenu w pobliżu plantacji. Poziom wód gruntowych w wielu miejscach jest wysoki, co sprzyja zasilaniu w wodę tych zbiorników. Znaczenie tych wód okazało się ważne w ostatnich latach, w których występują anomalie pogodowe – okresy suszy, podczas których truskawki są narażone na usychanie.

Charakterystyka geologiczna tego obszaru związana z pagórkowatą, nierówną rzeźbą terenu, dużą jeziornością i znacznym zalesieniem (ponad 30%) z dominacją lasów iglastych (sosna,

świerk, modrzew) odróżnia obszar produkcji „truskawki kaszubskiej” od innych głównych europejskich regionów produkcji. Znaczna większość „truskawki kaszubskiej” jest uprawiana na stokach, na wysokości między 180 a 300 m n.p.m., wystawionymi na działanie promieni słonecznych, co gwarantuje dojrzewanie owoców.

Związek Historyczny i Renoma

W celu pokazania renomy produktu, jakim jest „truskawka kaszubska” lub „kaszëbskô malëna” przyjęto następujący sposób prezentacji informacji: na początku przedstawiono historię sprowadzenia truskawek na Kaszuby i związane z tym kontrowersje, następnie zawarto informacje dotyczące święta – Kaszubskiego Truskawkobrania, które jest organizowane od początku lat 70. ubiegłego wieku. W dalszej kolejności przywołano materiały świadczące o istotnym znaczeniu „truskawki kaszubskiej” lub „kaszëbskô malëna” w życiu społecznym całego regionu i jej znaczeniu gospodarczym dla miejscowej ludności. Na koniec zamieszczono informacje praktyk skupu tego owocu oraz informacje dotyczące prób podrabiania „truskawki kaszubskiej”. Wszystko to tworzy spójną całość, która potwierdza renomę produktu, jakim jest „truskawka kaszubska” lub „kaszëbskô malëna”.

Dokładnie nie wiadomo, jakie były początki truskawek na Kaszubach. Wiadomo, że zostały sprowadzone na ten obszar na początku XX wieku, jednakże historia ich sprowadzenia do dziś budzi kontrowersje. Cały spór został opisany w materiałach udostępnionych przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kartuzach oraz na podstawie publikacji np. Pana Pryczkowskiego. Przedstawia się ona następująco:

„Kto na Kaszuby sprowadził truskawki?”

Wygoda koło Chmielna słynie z pięknego kościoła wybudowanego w latach 1913-1914 przez ks. Anastazego Sadowskiego oraz z uprawy truskawek, które Kaszuby zawdzięczają przede wszystkim Helenie Gruchałowej z domu Polaszk. Niektórzy mylnie podają, że truskawki sprowadził ks. Sadowski.

Sadzonki z ogrodu spalonej szkoły

Helena Gruchałowa mieszkała w pobliskiej Wygodzie wsi, o nazwie Długi Kierz. Nieco dalej jest Szklana. Pomiedzy tymi wsiami stała szkoła zbudowana w połowie XIX w., która spaliła się pod koniec I wojny światowej. Nauczyciel pochodził z

głębi Niemiec, dokąd wrócił zaraz po ustaniu działań wojennych. Nikt nie pamięta jego nazwiska. Nie zachowały się też żadne kroniki. Spłonęły wraz ze szkołą. W przyszkolnym ogrodzie nauczyciel pozostawił wątle, zarośnięte krzaczki truskawek sprowadzone z głębi Niemiec. Nieopodal mieszkał Wilhelm Warmowski, który był kawalerem owdowiałej podczas wojny Rozalii Lewny sąsiadki Heleny Gruchałowej. Warmowski, sądząc, że znalazł w ogródku bylej szkoły sadzonki poziomki, przeniósł je do ogrodu narzeczonej, gdzie okrutnie zarośnięte wegetowały przez trzy lata.

Z kolei Helena Gruchałowa fascynowała się uprawą bylin. W swoim ogródku hodowała poziomki. W święto 3 maja 1922 przeniosła z lasu kolejne sadzonki poziomki. Przed domem spotkała ją córka sąsiadki Łucja Lewna. Pochwaliła się, że u nich w ogródku rosną małe czerwone jagódki. Zainteresowała się Helena – myśląc, że to poziomki – poprosiła o nie. Wyglądały marnie. Wraz z Rozalią odzyskała siedem sadzonek, które posadziła u siebie. Jak się później okazało, były to truskawki, na które wówczas mówiono czerwone jagody. Wydarzenia te doskonale pamiętała zmarła przed dwoma laty siostra Heleny Gruchały, Bronisława Polaszk. Potwierdzają to również starsze osoby, mówiąc, że truskawki rosły opodal „cepiska”. To kaszubskie słowo oznacza pocholeryczne cmentarzysko. Do dziś ślady po nim są pomiędzy Długim Krzem a Szklaną, dokładnie obok miejsca, gdzie stała dawna szkoła.

Nagroda dla Heleny

Po paru latach wyhodowała dorodne owoce, których koszyczek zaniósł miejscowemu duszpasterzowi, Anastazemu Sadowskiemu. Był urzeczony, zapragnął zobaczyć plantację. Gdy przyszedł, w uniesieniu powtarzał: cud, cud, cud... Zgłosił to do Urzędu Wojewódzkiego w Toruniu. Po pewnym czasie przyjechali znawcy ogrodnictwa. Zachwyceni uprawą przyznali Helenie Gruchałowej nagrodę. Było to około roku 1926.

Dochody z truskawek szły do banku

W 1952 z inicjatywy ówczesnego proboszcza ks. Zygmunta Poćwiartowskiego mieszkańcy parafii postawili pomnik budowniczemu kościoła. Nic dziwnego, gdyby nie fakt, że siedemnaście lat wcześniej na skutek konfliktu z tymi samymi parafianami ks. Sadowski musiał uchodzić z parafii. Wszystko przez bank, który

założył, w 1920 r. Zamożniejsi mieszkańcy zaufali księdzu i poskładali tam swoje oszczędności. Między innymi Helena Gruchałowa zaniósł prawie wszystko, co zbiegało z uprawy truskawek. Niestety, na skutek złego gospodarowania bank upadł w 1934 r. Przepadły też pieniądze. Do dziś niektórzy starsi mieszkańcy wspominają, jak niekiedy bogate rodziny błyskawicznie stały się nędzarzami. Bodaj najwięcej stracili Gruchałowie. Przedtem żyli w wielkiej przyjaźni z proboszczem. To wszyscy potwierdzają. – Zupełnie zrozumiałe – wspominała nieżyjąca już Bronisława Polaszk. – Siostra poskąpiła mi na dalszą edukację. Wolą zanieść do banku. A tu piszą, że ksiądz Kaszuby z biedy wyratował! - mówi wskazując na numer 13/171 „Pielgrzyma” z 30.06.1996 r., pisma diecezji pelplińskiej. Czytam: W Wygodzie nie żyje się może za wygodnie, komfortowo, ale całkiem dostatnio. Zapewniają to truskawki, które na nieurodzajne gleby kaszubskie sprowadził ks. Poćwiartowski. Uprawa się przyjęła i powstało truskawkowe zagłębie. Ludzie ciężko pracują, lecz nie narzekają, bo niemal po truskawkowych żniwach mnożą się w parafii samochody: ci co nie mają kupują, co już mają też kupują, ale lepsze i nowsze modele. Każdego roku wygodzianie przekazują w darze 700 kobielek truskawek Wyższemu Seminarium Duchownemu w Pelplinie. Chcą w ten sposób wyrazić wdzięczność za to, że duszpasterz uratował Kaszuby od biedy.

Autorka artykułu, Marzena Bławat, oparła się na relacji obecnego proboszcza Bogdana Drozdowskiego, który w Wygodzie jest od 1994 r. Słabo się wsłuchiwała w słowa proboszcza, skoro nawet pomyliła ks. Sadowskiego z następcą Poćwiartowskim.

Wspomnienia Tredera

Franciszek Treder urodził się w 1903 r. w sąsiednim Borzestowie. Tam się wychował, był osobą wykształconą. Od młodości interesował się regionalizmem kaszubskim, również gospodarką. Po wojnie założył w Kartuzach muzeum. W książce „Wspomnienia działaczy kaszubskich” pod redakcją Józefa Pawlika, Warszawa 1973, pisze tak: Gdy w miarę ograniczeń trudności hodowlane coraz bardziej narastały, chłopcy podjęli się innej, opłacalniejszej produkcji, a mianowicie uprawy truskawek, zapoczątkowanej przez Helenę Gruchałową z Długiego Krza. Początkowo odnosili się do zaleceń inicjatorki z rezerwą, a nawet naśmiewali się jej pomysłu. Dowiadujemy się o tym z jej relacji: „Gdy zasadziłam

kilka grządek w ogródku, nikt nie zwracał na to uwagi. Gdy następnie założyłam większą plantację na polu, gdzie kilka lat temu rósł tylko wrzos, sąsiedzi kręcili głowami, mówiąc bez ogródek: - Co ty, kobieto, masz w głowie, kto zje tyle truskawek? – Dopiero plantacją hektarową przekonałam ich i zachęciłam do naśladownictwa”.

Opowieść o Gruchałowej sprawdziła się

Treder nie napisał skąd się wzięły truskawki, choć na pewno wiedział, ponieważ świetnie znał teren i ludzi tam mieszkających. Próbował to ustalić nieżyjący już Karol Rozbicki (prawdziwe nazwisko: Stanisław Dziadoń). W 1960 r. wybrał się do zagłębia truskawkowego. Zebrane informacje opublikował w artykule, „Choć Bóg truskawek nie stworzył”, dwutygodnik „Kaszëbë”, nr 8 (63) z 16-30.04.1960 r. Zaczął następująco: Szeroko po ziemi kartuskiej krążą legendy o Helenie Gruchałowej. Jak zwykle w legendach, tak w tej, nikt dokładnie nie wie jak to było z Gruchałową. W Kamienicy Szlacheckiej, Miechucinie, Borzestowie i w Kamienicy Królewskiej – wszędzie powiedzą: - Gruchałowa z Długiego Krza sprowadziła truskawkową legendę na ziemię. Przywiozła skądciś – tego nikt nie wie skąd – kilka wątłych roślinek i wsadziła je w ogródku przed domem. Rozbicki podaje nazwiska piętnastu plantatorów, którzy z wdzięcznością wspominali Gruchałową. Wielu spraw redaktorowi nie udało się ustalić. Jednak, komu należy przypisać zasługę sprowadzenie truskawek, wiedział na pewno, bo słowami: Tylko opowieść o Gruchałowej sprawdziła się, co do joty zakończył artykuł.

Opowieść tę potwierdza również zachowany list następcy Sadowskiego, ks. Zygmunta Poćwiartowskiego z 3 lutego 1939 r. Tego dnia odbyła się uroczystość 25-lecia ślubu Państwa Gruchałów. Miał być na niej ksiądz proboszcz. Niestety złamał rękę. Z kartuskiego szpitala napisał m.in.: Niech gułki [indyczki] się chowają, niech truskawki rosną. Cała okolica dziś wdzięczna jest tej cichej pracowitej „Gruchalinie” za te „jagody”.

Pomimo sporów, co do historii sprowadzenia truskawek na Kaszuby niepodważalny jest fakt, iż ich uprawy zwiększały się w tym regionie z roku na rok. Truskawki zaczęły przynosić dochody mieszkańcom tych ubogich kiedyś stron. Wyjątkowy smak i popularność upraw doprowadziła do znacznego wzrostu liczby upraw. Sprzyjające warunki glebowo-klimatyczne przyspieszały wzrost upraw w tym regionie. Pola truskawkowe rozrastały się przez ponad pół

wieku, by ostatecznie stać się nieodłączną częścią kaszubskiego krajobrazu. Właśnie ta ich obfitość doprowadziła do tego, iż podjęta została decyzja o urządzeniu i zorganizowaniu – na początku lat 70. ubiegłego wieku - święta Truskawkobrania.

Od 1971 (do 2006 roku odbyło się 31 edycji, w latach 70. czterokrotnie nie odbyło się święto truskawki) roku w pierwszą niedzielę lipca na Złotej Górze nieopodal Brodnicy Górnej, właśnie z okazji truskawkowych żniw, gospodarze powiatu kartuskiego – z samego centrum Kaszub - organizują wielki festyn ludowy. Gwoździem programu są truskawki pod najrozmaitszymi postaciami, nie tylko jadalnymi, również inscenizacyjnymi i konkursowymi, w myśl hasła: **wszystko o truskawce!** Od tego roku święto Truskawkobrania rozrastało się i przyciągało coraz większe rzesze wystawców i zwiedzających - zarówno „miejscowych” jak i turystów. Na tej imprezie plenerowej można znaleźć liczne stoiska handlowe i gastronomiczne, prezentuje się dorobek kultury kaszubskiej, amatorskiej i profesjonalnej, są liczne występy artystyczne, konkursy, zawody wędkarskie, stoiska z truskawką i kaszubskim rękodziełem ludowym, przejażdżki tramwajem konnym i wiele innych atrakcji. Podczas imprezy wystawiają się producenci truskawek, którzy sprzedają te owoce świeże oraz przetworzone w postaci deserowej, musu truskawkowego. Podczas Truskawkobrania odbywają się liczne konkursy w tym związane z truskawką np. na najlepsze ciasto truskawkowe. Organizowany jest też konkurs na „truskawkową fraszkę”. Konkurs ten jest ogłaszany w prasie a następnie rozstrzygany podczas święta. Przykładem może być tu ogłoszenie w Tygodniku Kartuskim pt: „Truskawkowa fraszka” – „KARTUZY. Centrum Kultury *Kaszubski Dwór* w Kartuzach, organizator XXX Truskawkobrania, ogłasza konkurs na *Truskawkową fraszkę*”. Oto fraszka przygotowana przez Panią L. Szutenberg na święto truskawki:

„Truskawkobranie 2006- Wesolej zabawy!”

*Dzisiaj w Brodnicy Truskawka króluje,
Nasza kaszubska co dobrze smakuje,
Wszyscy od rana się nią obiadamy,
Świeżą, soczystą, dużo jej mamy.*

*Tu nawet z piwkiem ona smakuje,
Każdy tu bardzo dobrze się czuje,
Tak przy piwku i przy truskawce
Bawmy się wszyscy na zielonej trawce.*

Kolejne fraszki są autorstwa Pani D. Sikorskiej:

„ Pochwała truskawki”

*Kaszubska truskawko w krasie i ozdobie
Barwy, smaku, zapachu, oraz zalet innych,
Tobie wszystkie jagody w pas się winny klaniać
I tytuły szlacheckie przyznać ci powinny.*

*Ten tylko może wątpić, że królewskie berło
Tobie i tylko tobie słusznie się należy,
Kto nigdy nie spróbował twych świeżych owoców.
Kto spróbował- bez wahań twoją chwałę szerzy.*

„ Pokusa kaszubska”

*Pamiętacie, jak w raju diabeł się natrudził,
Zanim Ewę z Adamem na jabłko uludził?
Gdyby wtedy w Edenie gdzieś truskawki były,
To i bez namawiania ludzi by skusiły.
Ale, jak wszyscy wiemy, tylko na Kaszubach
Najsmaczniejsze owoce do dzisiaj się rodzą
Więc niech wiedzą, co tracą ci, co w obce strony
Po frukta inne, niż truskawki, chodzą.*

„ Przestroga”

*Zerkał pan na panią, co jadła truskawki,
Siedząc sobie skromnie tuż na brzegu ławki.
W końcu nie wytrzymał, bliżej się przysunął,
I jak zwierz dziki na tę panią runął.
Pani zaś krzyk podniosła i uciekła z ławki,
Ale on ją dogonił i skradł jej truskawki.
Morał więc – drogie panie – płynię z tego gładki:
Czasem celem zalotów są wasze truskawki.*

„ Dialog”

*Truskaweczko powiedz przecie
Co jest najsmaczniejsze w świecie?
A truskawka się rumieni
I oczęta spuszcza skromnie:
Nie wypada mi się chwalić,
Lecz tak właśnie mówią o mnie.*

„ Opowiastka”

*Kiedyś pewna Kasienka pogodnym wieczorem
Czekała na Jasienka, stojąc pod jaworem,
Ale, choć księżyc wzeszedł i psy się uśpiły,
To na randkę nie przyszedł Kasi chłopak miły.*

*Więc ze złości rozbila o najbliższe drzewo
Koszyk pełen truskawek, co miała dla niego,
A nazajutrz pod jawor przyszedł pewien Sławek
Na schadzkę z owo Kasią (choć już bez truskawek).*

Przed każdym Truskawkobranem w prasie można znaleźć artykuły na jego temat. Są tam informacje o historii tej imprezy a także wszystkie ważne wskazówki dotyczące spraw organizacyjnych. Przykładem może być wywiad z Panią Grażyną Golanko, dyrektorem Centrum Kultury w Kartuzach przeprowadzony przez Pana Mariusza Szmidka opisanym w artykule pt. „Truskawek nie zabraknie” opublikowany w Dzienniku Bałtyckim z dnia 28 czerwca 2000 roku.

„...– Skąd w ogóle wziął się pomysł organizowania przez gminę Kartuzy dorocznego święta truskawki na stoku Złotej Góry, w pobliżu punktu widokowego? Tak naprawdę nikt dokładnie nie wie, kto wpadł na pomysł organizowania tej imprezy plenerowej właśnie na Złotej Górze. Jednak pomysł jest znakomity. Przecież nie ma bardziej urokliwego miejsca na całych Kaszubach. Z tego wzgórza widać południową część Jeziora Wielkie Brodno, wieś Brodnicę Dolną, Wzgórza Szymbarskie z ich największym wzniesieniem – Wieżycą. Miejsce to znajduje się niemal w centrum zagłębia truskawkowego. Wokół są uprawiane truskawki. I o to chodzi...”

„... – Czy nie będzie problemu z dojazdem i parkowaniem na Złotej Górze, skoro co roku w imprezie uczestniczy kilkanaście tysięcy ludzi?

- Sądzę, że nie. Dla zmotoryzowanych parkingi będą zorganizowane na okolicznych polach, tak jak w latach poprzednich. Zaś dla pozostałych gości uruchomione zostaną specjalne połączenia autobusowe. Co godzinę autobusy będą kursowały wahadłowo spod Urzędu Gminy w Kartuzach na Złotą Górę, w godzinach od dziesiątej do dwudziestej. Serdecznie zapraszam...”

Poniżej tego artykułu znajduje się informacja, że „*Dokładny program imprezy – w sobotnim wydaniu gazety*”, co też potwierdza, iż impreza ta cieszy się dużym zainteresowaniem.

W prasie następnie publikuje się cały program imprezy oraz informacje związane z dojazdem na Truskawkobranie. Ilość dodatkowo specjalnie organizowanych połączeń autobusowych oraz w ogóle fakt, iż się je organizuje świadczy o popularności Truskawkobrania. Przykładem mogą być informacje umieszczone nad artykułem Pani Joanny Baranowskiej „*Biznes na truskawkach?*” zamieszczonym w Dzienniku Bałtyckim w dniu 30 czerwca 2006 roku:

„Jak dojechać. Obsługę komunikacji autobusowej z Kartuz na Złotą Górę w dniu Truskawkobrania zapewnia firma Przewozy Autobusowe Gryf z Kartuz. Autobusy Gryfa wyjeżdżać będą z Kartuz w następujących godzinach: 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18.30, 21 i 22. Powrót z Brodnicy Górnej: 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 19, 21.30, 22.45, 23.30.”

Ze względu, iż Święto „truskawki kaszubskiej” tzw. „kaszubskie truskawkobranie” lub po prostu, Truskawkobranie jest uwieńczeniem całorocznej pracy i świętem nie tylko wszystkich rolników uprawiających truskawkę, ale i wszystkich mieszkańców, dlatego też podczas jej organizacji obowiązują specjalne zasady – np. wystawców truskawek zwalnia się z obowiązkowych opłat za stoisko i handel. Informacje na ten temat można znaleźć m.in. w wywiadzie przeprowadzonym przez Pana Szmidka pt. „*Truskawek nie zabraknie*” zamieszczonego w Dzienniku Bałtyckim z dnia 28.06.2000 r.

„... - Plantatorzy truskawek nie mają powodów do zadowolenia. Najpierw susza, potem przymrozki spowodowały, że zbiory oraz cena są niższe niż poprzednio. Czy w najbliższą niedzielę podczas festynu Truskawkobranie na Złotej Górze będzie można kupić te owoce?

- Rzeczywiście truskawki dojrzewały szybciej i jest ich mniej niż w roku ubiegłym. Na pewno uczestnicy truskawkobrania będą mogli skosztować owoców z naszych plantacji. Nie zamierzamy sprowadzać truskawek z głębi kraju. Przecież ten

największy na Kaszubach festyn kulturalno-handlowy jest uwieńczeniem pracy naszych plantatorów. Dlatego podczas święta truskawki są oni zwolnieni z wszelkich opłat za stoisko i handel...”

Każde Truskawkobranie jest bardzo dużym wydarzeniem. Organizuje się tu liczne konkursy, zaprasza się gości oraz zespoły ludowe z całego kraju i z zagranicy. Przykładem może być artykuł Dziennika Bałtyckiego z dnia 30 czerwca 2006 roku autorstwa Pani Janiny Stefanowskiej pt. „Złota Góra koło Kartuz. Truskawkobranie z Rico Sanchezem & Gipsy Kings”.

„...Niedzielne Truskawkobranie będzie miało międzynarodową oprawę – na scenie na Złotej Górze w Brodnicy Górnej pojawiają się Rico Sanchez & Gipsy King....”
„...Będą też występy artystów polskiej estrady różnych pokoleń, od Patrycji Markowskiej po Andrzeja Dąbrowskiego. Nie zabraknie występów zespołów folklorystycznych i grup z naszego centrum kultury oraz laureata III Przeglądu Zespołów i Wokalistów Rockowych – zespołu Radio Bagdad. Co roku truskawkobranie przyciąga blisko trzydzieści tysięcy ludzi. Na górze rozstawiają swoje stoiska twórcy regionalni i hodowcy truskawek. Organizatorami festynu są Urząd Gminy w Kartuzach i kartuskie Centrum Kultury Kaszubski Dwór. Patronat nad nim sprawuje marszałek województwa pomorskiego....”

Kolejny artykuł podsumowujący Truskawkobranie – pt. „Truskawkowe święto” – ukazał się w „Expresie Kaszubskim”:

„Ludzie bawili się przy muzyce Patrycji Markowskiej i grupy Gipsy Kings, jedli truskawki i pili koktajle. Po raz trzydziesty pierwszy tłumy mieszkańców powiatu kartuskiego i turystów zjechały się na Złotą Górę. Oprócz dobrej muzyki i konkursów Żubra była masa truskawek pod różnymi postaciami.

- Nie wiedziałam, że jest na Kaszubach taka kopalnia truskawek – powiedział po występie i skosztowaniu naszych owoców piosenkarka Patrycja Markowska. – Są najśłodsze na świecie!...

...Uciążliwy był kurz, który unosił się w miejscu, gdzie wykarczowano las. Organizatorzy przyznali, że poszerzyli teren, by publiczność miała więcej miejsca.

- W przyszłym roku w tym miejscu będzie już zielona trawa – tłumaczy dyrektor „Kaszubskiego Dworu”. Słońce rozleniwiło wszystkich. Dopiero muzyka

Markowskiej i Gipsy King zmobilizowała imprezowiczów do powstania z miejsc. Ci, którzy tańczyli przy cygańskich rytmach na pewno nie narzekają.

- Gwiazdy spisały się dobrze – przyznaje Aleksandra Maciborska-Pytka. – Ja uważam tegoroczne Truskawkobranie za jedno z bardziej udanych. – Publiczność ma pewnie swoje indywidualne odczucia...”

A oto „Sprawozdanie z Truskawkobrania 2006” przedstawione przez Panią Aleksandrę Raciborską-Pytkę, Dyrektora Centrum Kultury „Kaszubski Dwór”:

TRUSKAWKOBRAKIE to jedno z największych przedsięwzięć plenerowych na Kaszubach. W bieżącym roku odbyła się jego 31. edycja. Jego celem jest przede wszystkim promocja Kaszub oraz największego bogactwa naturalnego regionu, jakim są niewątpliwie truskawki.

Miejsce tej imprezy wyznacza naturalnie ukształtowany amfiteatr, którego tło stanowi jedno z najpiękniejszych jezior na Kaszubach, czyli Wielkie Brodno. Na stoku Złotej Góry koło Kartuz podczas imprezy swobodnie przebywa około 40 tys. osób, a zważywszy na fakt, iż poszerzyliśmy teren, wycinając zarastającą górę samosiejki, przyszłościowo miejsca będzie jeszcze więcej.

Nazwa TRUSKAWKOBRAKIE, jak i przebieg tej imprezy jest nierozzerwalnie związany z tradycją truskawkowych dożynek, które w zagłębiu truskawkowym, jakim nazywa się Szwajcarię Kaszubską, stanowi największe bogactwo naturalne Kaszub. Co roku Truskawkobranie to wielogodzinna impreza (od rana do późnych godzin nocnych), w programie której znajduje się ciekawa oferta estradowa (na Truskawkobraniu gościli m.in. Szwagierkolaska, Bajm, Jerzy Kryszak, Zbigniew Wodecki, Shakin Dudi, Krzysztof Krawczyk, Lombard, Krystyna Giżowska, Perfect, Lady Pank, DAAB, Hej, zespół Łzy, Kasia Kowalska, Anita Lipnicka & John Porter etc.), sportowa i rekreacyjna (wiele konkursów dla publiczności, przejażdżki kucykami, bryczkami, pokazy walk wschodu, skoki spadochronowe, konkursy wędkarskie etc.). Uzupełnienie całości stanowi bogata oferta folklorystyczna – głównie folklor kaszubski, lecz nie tylko – pojawiają się też grupy folkowe z innych regionów Polski i z zagranicy.

Niebagatelną rolę odgrywa wreszcie oferta handlowa, organizatorzy, bowiem zapewniają uczestnikom festynu zróżnicowane stoiska gastronomiczne napoje, piwo, owoce. Na imprezie pojawiają się handlowcy z całego województwa i spoza jego granic. W roku bieżącym udostępniliśmy stoiska oferentom z Grudziądza, Olsztyna, Starogardu Szczecińskiego, Mszany Dolnej, Piły, Gdańska, Gdyni, Wejherowa, Straszyna, Kartuz, Płocka, Tczewa, Warszawy, Dzierżonia, Kozich Głów, Rącznej, Witnicy itd. Dostępne są też stoiska przemysłowe oraz rękodzieła ludowego i przede wszystkim świeże kaszubskie truskawki. Wystawcy prezentują klientom różne odmiany truskawek, wymieniają między sobą doświadczenia, co jest niewątpliwie dodatkowym walorem imprezy. W roku bieżącym wystawców było wyjątkowo dużo, którzy proponowali truskawki pod najróżniejszymi postaciami, co między innymi podkreślała prasa jako walor tegorocznego Truskawkobrania.

Impreza ta odbija się szerokim echem wśród społeczności nie tylko lokalnej, uczestnikami tego przedsięwzięcia są, bowiem turyści, wczasowicze z całej Polski. Na tegorocznym Truskawkobranii wystąpili między innymi: Regionalny Zespół Pieśni i Tańca Kaszuby z Kartuz, Dziecięcy Zespół Folklorystyczny Małe Kaszuby z Przodkowa

- Studio ART.-RE z programem dla dzieci, Dzieci i młodzież z Centrum Kultury „Kaszubski Dwór”,- Zespół Radio Bagdad, Aso, Andrzej Dąbrowski, Patrycja Markowska z zespołem, Rico Sanchez & Gipsy Kings. Imprezę prowadził Kojo. Całość zakończył pokaz żywych ognii.”

O olbrzymim znaczeniu Truskawkobrania dla społeczności lokalnej świadczy też zaangażowanie władz lokalnych w pomoc w organizacji tego święta. Marszałek Województwa Pomorskiego obejmuje również to święto swym patronatem, aby pokazać, iż jest ono bardzo ważne z perspektywy całego województwa. Potwierdzeniem zaangażowania władz lokalnych jest np. zaproszenie pt. „Kaszubskie święto truskawki”, które ukazał się w „Forum pomorskim”:

Serdecznie zapraszam wszystkich na doroczne TRUSKAWKOBRAНИЕ! Spotkajmy się już po raz XXXI – 2 lipca na stoku Złotej Góry, wśród piękna kaszubskiego krajobrazu, w niezwyklej atmosferze wspólnej biesiady. Spotkanie to jest dla nas specyficznym, niespotykanym gdzie indziej, świętem truskawek, które na ziemi kartuskiej są licznie uprawiane. Tego dnia rolnicy przywożą na Złotą Górę stosy

czzerwonych i soczystych owoców, aby podzielić się nimi z pozostałymi uczestnikami festynu .TRUSKAWKOBRAŃIE to jedno z największych przedsięwzięć plenerowych na Kaszubach. To także wielogodzinna impreza (od rana do późnych godzin nocnych), w programie której znajduje się ciekawa oferta estradowa, sportowa i rekreacyjna (wiele konkursów dla publiczności). W tym roku gwiazdą TRUSKAWKOBRAŃIA będą Patrycja Markowska oraz GIPSY KING. Nie zabraknie oferty folklorystycznej prezentowanej m.in. przez obchodzący w tym roku jubileusz 60-lecia istnienia – Regionalny Zespół Pieśni i Tańca KASZUBY z Kartuz. TRUSKAWKOBRAŃIE to także bogata oferta handlowa. Pozascenicznych emocji dostarczają nam handlowcy reprezentujący wszelakie rzemiosło oraz wystawcy i plantatorzy prezentujący klientom różne odmiany truskawek, wymieniając między sobą doświadczenia, co jest niewątpliwie dodatkowym walorem Truskawkobrania. Doskonała atmosfera, to chyba główny wyróżnik samego TRUSKAWKOBRAŃIA. To dzięki wspaniałym mieszkańcom, kaszubskiej gościnności i otwartości można tu spędzić niezapomniane chwile, do czego serdecznie Państwa namawiam.

Mieczysław Grzegorz Goduński

Burmistrz Gminy Kartuzy

Informacje o Truskawkobraniu można znaleźć również w lokalnych serwisach internetowych. Na stronie internetowej- www.kartuzy.info - można np. przeczytać relację z Truskawkobrania, z 2004 r.

„TRUSKAWKOBRAŃIE to jedno z największych przedsięwzięć plenerowych na Kaszubach. Jego celem jest przede wszystkim promocja Kaszub oraz największego bogactwa naturalnego regionu, jakim są niewątpliwie truskawki. Odbywa się ono w miejscu szczególnym: naturalnie ukształtowanym amfiteatrze, którego tło stanowi jedno z najpiękniejszych jezior na Kaszubach. Stok Złotej Góry mieści swobodnie około 30 tysięcy osób. Tę kaszubską imprezę zawsze otwiera jeden z zespołów prezentujących niezwykle bogaty folklor kaszubski, ale nie brakuje także gwiazd polskich scen muzyki rozrywkowej jak: zespoły: Szwagierkolaska, Bajm, Lombard, Perfect, Lady Pank, DAAB, Hey, Łzy oraz znamienici artyści: Krystyna Giżowska, Jerzy Kryszak, Zbigniew Wodecki, Shakin`Dudi, Krzysztof Krawczyk, Kasia Kowalska czy gwiazdy tegorocznej edycji: Anita Lipnicka i John Porter. Oprócz rodzimych artystów na scenie gościemy często grupy folkowe z innych regionów Polski i z zagranicy.

Nie było by Truskawkobrania gdyby nie świeże kaszubskie truskawki. A tych w naszym regionie, nazywanym często „zagłębiem truskawkowym”, nie brakuje. Wystawcy prezentują klientom różne odmiany truskawek, wymieniają między sobą doświadczenia, co jest niewątpliwie dodatkowym walorem imprezy. W tym roku gościliśmy wyjątkowo dużo wystawców, co podkreślała prasa jako największy walor tegorocznego Truskawkobrania.”

W lokalnej prasie można znaleźć również wiele wypowiedzi ludzi, którzy wybierali się na to święto. Są to wypowiedzi m.in. rolników uprawiających truskawkę kaszubską, gości, czy polityków. Przykładem może być opublikowana wypowiedź plantatora truskawek z Dzierżążna z gminy Kartuzy.

„...Na Truskawkobranie do Złotej Góry wybieram się z całą rodziną. Jest to jedna z największych i najwspanialszych imprez, która odbywa się na terenie Kaszub. Przyjeżdża na nią, co roku wiele tysięcy mieszkańców, turystów i gości z całego województwa. Oprócz skosztowania truskawek można spotkać się z kolegami i przyjaciółmi a przy okazji posłuchać dobrej muzyki...”

O popularności całego „Truskawkobrania” świadczy także liczba osób, które biorą w niej udział. Są to zarówno mieszkańcy Kaszub jak również innych regionów zwłaszcza z Trójmiasta. Są też turyści z kraju i zagranicy. Impreza ta jest największą imprezą w tym regionie. Szacuje się, iż w Truskawkobranii 30 czerwca 2002 wzięło udział 30 000 osób, w 2004 r. i 2005 było już ich około 40 000. O popularności tego święta świadczy również fakt, iż w ciągu jednego dnia (w 2005 r.) sprzedano tam prawie – 2 tony truskawek.

Truskawka kaszubska w życiu społeczno - gospodarczym całego regionu

O renomie tego produktu świadczy nie tylko fakt, iż na jego cześć już od 1971 r. organizowane jest święto, ale i liczne artykuły i dowody pokazujące, iż stał się on częścią kultury i tożsamości ludzi tu mieszkających. O wyjątkowości i popularności truskawki kaszubskiej świadczy poziom upraw truskawki w tym regionie a także liczne wzmianki prasowe pokazujące, iż wszystko, co dotyczy truskawek jest bardzo ważne dla mieszkańców Kaszub. W szczególności należy zwrócić uwagę na liczbę publikacji związanych z jednoczeniem się producentów truskawek i wspólnym występowaniem w sprawie truskawki kaszubskiej oraz działaniom mającym na celu zachowanie jej jakości i smaku.

Przykładem może być artykuł mgr inż. Mieczysława Galanta opublikowany w Gdańskim Informatorze Rolniczym w styczniu 1999 r. pt. „Truskawki na Kaszubach”. Zgodnie z tym artykułem:

„...Uprawa truskawek na Kaszubach ma duże tradycje, szczególnie znane jest zagłębie truskawkowe w rejonie Kartuz. Tam właśnie w miejscowości Wygoda wprowadzono pierwsze nasadzenia truskawek już w okresie międzywojennym i od tej pory uprawa tych roślin na Kaszubach stawała się coraz popularniejsza....”

„...Województwo gdańskie pod względem powierzchni uprawy truskawek zajmowało zależnie od roku ok. 10 miejsca w Polsce, pod względem plonów należy do czołówki w kraju. Udział województwa naszego w zbiorach krajowych wynosi ok. 5 %. Nadmienić należy, że o tych miejscach decyduje głównie produkcja truskawek na Kaszubach....”

W artykule Jana Antonowicza opublikowanym w „Nordzie” – Dzienniku Bałtyckim z dnia 10 lipca 1998 pt. „Truskawkowa szansa” można znaleźć również inne informacje o obszarach produkcji oraz o zwiększaniu się produkcji:

„...Uprawą truskawek zajmują się głównie rolnicy z gmin Chmielno, Stężyca, Sierakowice i Kartuzy. Najwięcej jest ich w okolicach Borzestowa, Wygody, Długiego Krza i Kamienicy Szlacheckiej. Coraz to więcej rolników zainteresowanych jest ich uprawą. I słusznie. Obok turystyki i agroturystyki, jest to podstawowa szansa na utrzymanie się niewielkich kaszubskich gospodarstw. Truskawce bardzo odpowiadają słabe kaszubskie gleby. Owoc wyróżnia się słodkim smakiem oraz dużą podatnością na przechowywanie. Z tego powodu chętnie importują go zachodni konsumenci...”

Dnia 20 maja 2005 r. opublikowano w „Dzienniku Bałtyckim,” artykuł pt.: „Posłowie – pomocy!”. Odnosi się on do przyczyn upraw truskawki na Kaszubach.

„Truskawki na Kaszubach są uprawiane od początku XX wieku, stanowiły one jedno z głównych źródeł dochodu rolników. Są tutaj optymalne korzystne warunki dla jej uprawy, czego nie można powiedzieć o rolnictwie tradycyjnym.”

Kolejny artykuł Pana Grzegorza Skrzypkowskiego w „Gazecie Kartuskiej” z dnia 5 maja 1998. pt. „Potrzebne są zmiany w rolnictwie” pokazuje, jak duże znaczenie ma produkcja truskawek na tym obszarze. Minister Rolnictwa odwiedzając ten region, ma zaplanowane tylko dwa

spotkania w tym jedno z przedstawicielami Kaszubskiego Stowarzyszenia Producentów Truskawek.

„...W ubiegły poniedziałek Kartuzy gościły ministra rolnictwa Jacka Janiszewskiego. Przedstawiciel rządu wziął udział w dwu spotkaniach – jednym zorganizowanym przez kartuską „Solidarność” oraz Oddział Doradztwa Rolniczego, drugim, w którym wzięli udział członkowie Kaszubskiego Stowarzyszenia Producentów Truskawek...”

„...Na drugim spotkaniu w Centrum Kultury pan minister został przywitany chlebem i solą przez dzieci w kaszubskich strojach. To spotkanie dotyczyło już konkretnej sprawy. Przedstawiono ministrowi pomysł rozbudowania zamrażalni, przechowywalni truskawek...”

„...Zapewnił [Minister Rolnictwa], że kaszubska truskawka jest najlepsza na świecie i że brakuje jej na dużych światowych bardzo chłonnych rynkach...”

Chociaż nazwa „kaszebskô malëna”, „malënë z Kaszub”, czy po prostu „malënë” wykorzystywana jest najczęściej w języku potocznym to w prasie można znaleźć również publikacje w języku kaszubskim, które potwierdzają wykorzystywanie tej nazwy. Przykładem może być artykuł Pana Antonówna Janka pt. *Truskawkòwé wrëje (oczywiście po kaszubsku)*:

„Zbieranié truskawków to je òd lat nôlepszô leznosc (okazja) do łączeniô sã młodëch. Gòspòdarze sprowòdzają z rozmajitëch stron młodé dzéwczata do robòte, a kawalerzë do nich sã smùlą, a tej sej wnet dôwają na zòpówiescë. Stòri gbùrzë radzą dobrze sã przezerac, jak dzéwczàta zbiérają czerwóné jagòdë. Pò tim jidze sã wiele dowiedziec ò charakterze dzéwczëca.

To je tak. Czej dzéwczã zbiérô dëcht wszëtczé truskawczy i kładze do kòszika nawetka nadpsëte i zaplesniałé, tej mòżna wiedzec, że brutka je chcëwô. Taczi ni ma co brac za bialkã. Czej dzewùs przebiérò i òbzérò, a do kòsza kładze blós piãknë malënë, tej je rozdrzëtné i wëmëslné. W žëcym téż mòże le przebierac, w wëzerac i wëmëszlac. Takô bialka nie je dlô gbùrszczégò knôpa. Zôs jak dzéwczã na wiérzkù kòszika ùłòzi brzòd (owoc), a bëne (wewnątrz) mò schòwóné te gòrszé, tej brutka je cwanô. W žëcym téż wiedno bądze szła cwaniactwem i cëgaństwem, a często sã zdarzi, że chłopà òszukò. Òd taczi brudzi lepi trzëmac sã z dôleka. Czej przë zbieranim sã wiele òbzérò, tej je zgnilé i rôd klapac (plotkować) bądze.

Nôlepszi mùłk (osoba ukochana) je tej, czej rzetelno kładze do kòsza zebróny brzôd. Trzeba nadpsëté òstawić w pòlu, ale drobné i zdrów misterno zebrac i òstawić je w kòszu tam, gdzie same sã plac naléżą. Robic nôlezi dërch równo i chwatkò. Czej tak brutka zbiérò truskawczy, tej je dobrò i wòrt miec jã za bialkã.”

O bardzo dużym znaczeniu społeczno-gospodarczym truskawki dla regionu Kaszub świadczą liczne informacje i artykuły prasowe dokumentujące i opisujące proces tworzenia organizacji skupiającej producentów truskawki z tego obszaru - Kaszubskiego Stowarzyszenia Producentów Truskawek. Liczba publikacji na ten temat świadczy o tym, iż procesem tym byli zainteresowani wszyscy mieszkańcy regionu.

W „Gazecie Kartuskiej” z dnia 10 marca 1998, w artykule Pani Sikorskiej pt. „Truskawkowy związek” znajduje się relacja z pierwszego spotkania inicjującego powstanie tej organizacji i przedstawiająca cele jej powołania:

„...W Chmielnie 2 marca br. odbyło się spotkanie inicjujące powstanie zrzeszenia producentów truskawek z rejonu Kaszub...”

„...Takie zjednoczenie rolników ma na celu przystosowanie kaszubskich gospodarstw do przyszłego członkostwa w Unii Europejskiej. Zrzeszenie ma doprowadzić do wzmocnienia pozycji kaszubskich producentów na rynku polskim, europejskim, ma zwiększyć konkurencyjność kaszubskiej truskawki przez polepszenie jakości i promocję...”

Na podstawie innego artykułu pt. „Jednością silni” zamieszczonego w innej gazecie - „Głosie Kaszub” - również z 10 marca 1998 r. można również przeczytać relacje z tego spotkania.

„W Chmielnie 2 III 98 r. odbyło się spotkanie inicjujące powstanie zrzeszenia producentów truskawek z rejonu Kaszub.”

„Kolejne spotkanie, połączone ze szkoleniem na temat uprawy truskawek, odbędzie się w Szkole Podstawowej w Kamienicy Szlacheckiej 25 III br. o godz. 14.00. Organizatorzy zapraszają wszystkich zainteresowanych członkostwem w tworzącym się zrzeszeniu.”

W artykule pt. „Kaszubskie Stowarzyszenie Producentów Truskawek” opublikowanym w „Gazecie Kartuskiej” z kwietnia 1998 r. możemy przeczytać kolejne informacje o procesie powstawania tej organizacji:

„W numerze Gazety z 10 marca br. informowałam o inicjatywie utworzenia zrzeszenia producentów truskawek z rejonu Kaszub. Idea ta cieszy się szerokim zainteresowaniem, czego dowodem było spotkanie w Kamienicy Szlacheckiej.”

„W programie było szkolenie w zakresie uprawy truskawki prowadzone przez mgra Mieczysława Galanta z ODR w Lubaniu, prezentacja nawozów i środków ochrony roślin będących w ofercie firmy Sumi-Agro Poland, a przede wszystkim kwestia organizacji „truskawkowego związku.”

W innej gazecie („Głos Kaszub” z 7 kwietnia 1998) możemy przeczytać całą relację z tego spotkania. Została ona przedstawiona w artykule Pani Sikorskiej pt. *„Kaszubskie Stowarzyszenie Producentów Truskawek”*.

„...Blisko 50 rolników przystąpiło do stowarzyszenia skupiającego producentów truskawek. Grupa inicjatywna zawiązała się 25 III br. Na zebraniu w Kamienicy Szlacheckiej przedyskutowała formę organizacyjną, przyjęła projekt statutu i powołała Komitet Założycielski...”

„...Nazwa organizacji brzmi: Kaszubskie Stowarzyszenie Producentów Truskawek...”

W artykule (Gazeta Kartuska, 9 marca 1999 r.) „Truskawki szansą rozwoju” możemy znaleźć informacje o angażowaniu się stowarzyszenia w podnoszenie jakości upraw truskawki w regionie poprzez organizację szkoleń w tym zakresie.

„19 lutego br. w Klukowej Hucie oraz 22 lutego br. w Kartuzach odbyły się seminaria dla producentów truskawek. Organizatorami tych spotkań były: Ośrodek Doradztwa Rolniczego oraz powstałe w zeszłym roku – Kaszubskie Stowarzyszenie Producentów Truskawek.”

W kolejnych publikacjach (autorstwa Pana Ulenberga pt. „Spotkanie plantatorów truskawek” - „Gazeta Kartuska”, 3 listopada 1998 r.) można przeczytać o planach stowarzyszenia oraz o problemach, z jakimi borykają się producenci.

„W planach Kaszubskiego Stowarzyszenia Producentów Truskawek na pierwszym miejscu pojawiła się potrzeba budowy na naszym terenie chłodni. Ponieważ już wiele takich obiektów na innych obszarach Polski, (jeśli chodzi o truskawki) ma coraz mniejszą rację bytu, tego typu inwestycja na naszym terenie na pewno sprawdziłaby się jako znakomite truskawkowe zaplecze.”

Możemy także znaleźć informacje o kolejnych działaniach podejmowanych przez Kaszubskie Stowarzyszenie Producentów Truskawek, które pokazuje, iż stowarzyszenie się rozwija i podejmuje coraz nowsze wyzwania. A wszystkie jego działania związane są z truskawką i Kaszubami. W artykule z „Farmera” z września 2000 roku pt. „Truskawki po kaszubsku” można znaleźć następujące informacje:

„Z innych wspólnych działań należy wymienić przede wszystkim hurtowe zakupy środków chemicznych. Realizujemy to [Kaszubskie Stowarzyszenie Producentów Truskawek] już po raz trzeci i w tym roku zakupiło je wspólnie ponad 200 plantatorów. Korzyści są ewidentne. Nie tylko uzyskujemy 15-20% rabatu, ale także i możliwość całkowitego spłacenia należności po zbiorach. W tym roku po raz pierwszy udało nam się zakupić lubianki do owoców w cenie 2 zł za sztukę. Wcześniej trzeba było płacić 3,0-3,5 zł.”

„Dysponujemy tylko składkami członkowskimi (10 zł rocznie). Jednym z naszych najbliższych zamierzeń jest stworzenie graficznego logo grupy. Hasłem przewodnim będzie „kaszubska truskawka”, a jednym z dominujących elementów – zapewne fragment regionalnego haftu.”

W artykule Pana Leszczyńskiego pt. „Idzie kolejny dołek” opublikowanym w „Kurierze Kartuskim” w 2004 r. można znaleźć kolejne informacje o prognozach cen truskawek oraz o szacunkach i rozważaniach producentów nad opłacalnością produkcji.

„...W tym roku cena skupu czerwonych i soczystych owoców ma być jeszcze przyzwoita – około 3,30 zł za 1 kilogram, ale kolejne lata mogą przynieść załamanie opłacalności...”

„...Między innymi nad opłacalnością oraz rynkiem owoców i warzyw w Unii Europejskiej dyskutowali członkowie Kaszubskiego Stowarzyszenia Producentów Truskawek, które obecnie ma swoją siedzibę w Kamienicy Szlacheckiej. Szóste Walne Zgromadzenie tej organizacji zastanawiało się nad uruchomieniem Punktu Obsługi Rolnika w budynku Szkoły Podstawowej w Kamienicy Szlacheckiej...”

O działalności stowarzyszenia można przeczytać również w artykule Pana Basmana pt. „Działają lokalnie” z dnia 2 lutego 2004 r. W tym przypadku nie tyle istotna jest podana informacja, ale fakt, iż takie informacje są publikowane w prasie. Jeszcze raz potwierdza to tezę o renomie „truskawki kaszubskiej” i jej znaczeniu dla tego regionu skoro każde działanie Kaszubskiego Stowarzyszenia Producentów Truskawek jest śledzone z taką uwagą.

„...O bieżących problemach dotyczących Rolnictwa, a hodowli truskawek w szczególności członkowie KSPT dyskutowali podczas siódmego już Walnego Zgromadzenia, które odbyło się w sobotę 22 stycznia w Sali obrad urzędu gminy w Kartuzach. Zebranie to miało ze względu na kończącą się czteroletnią kadencję władz stowarzyszenia sprawozdawczo-wyborczy charakter...”

O szczególnym znaczeniu „truskawki kaszubskiej” dla regionu Kaszub można wnioskować na podstawie bardzo dużej liczby artykułów i innych informacji prasowych w sytuacji znacznego spadku cen tych owoców. Reakcje prasowe na ten proces odzwierciedlają znaczenie społeczno-gospodarcze tego owocu dla regionu Kaszub i pokazują, jak ważny jest on dla mieszkańców i dla całego „truskawkowego zagłębia”. Znajdują się tu zarówno przykłady rozważania na temat przyczyn załamania się cen, próby znalezienia odpowiedzi na pytania, które w związku z tym dotyczą całego obszaru, jak i publikacje korespondencji rozmów z administracją.

W artykule pana Dawidowskiego pt. „Ku uciesze plantatorów” opublikowanym w „Dzienniku Bałtyckim” w dniu 18 października 2006 r. możemy przeczytać jeden z komentarzy:

„W naszym rejonie jest ich [plantatorów] około 800. Napływ owoców z Chin spowodował totalne załamanie ich cen na naszym rynku. Gdyby taka sytuacja trwała nadal, istniałoby wielkie zagrożenie likwidacji zagłębia truskawkowego, którym od wielu lat jest powiat kartuski.”

W artykule pt. „Posłowie nie lubią truskawek” – możemy przeczytać:

„Innym problemem jest to, że nikt nie potrafi powiedzieć, ile tak naprawdę do polski przyjeżdża owoców z Chin. Kaszubscy plantatorzy narzekają, że odpowiedzi na to pytanie nie znają posłowie, ani ludzie z Ministerstwa Gospodarki.”

W innym artykule pt. „Zaleje nas chińska truskawka?” - możemy przeczytać:

„...Do tej pory wiele osób korzystało z oferty pomocy Kaszubskiego Stowarzyszenia Producentów Truskawek, które od wielu lat wspiera rolników, przekazując w komis środki ochrony roślin czy nawozy. Gdy prognozy były optymistyczne, plantatorzy decydowali się na ich zakup. W chwili obecnej przewidywane ceny nie są imponujące, a to może pociągnąć za sobą szereg konsekwencji...”

„...Jak tak dalej pójdzie, to możemy stracić status truskawkowego zagłębia...”

W innym artykule pt. „Powiat kartuski. Wszystko w rękach Unii Europejskiej. Cło na chińską truskawkę” Pana Dawidowskiego - możemy przeczytać:

„Nasze stowarzyszenie po wielokrotnym, od 2004 roku, monitowaniu do Ministerstwa Rolnictwa i Gospodarki otrzymało wreszcie konkretną odpowiedź [na temat cel i cen truskawek] – powiedział Piotr Serkowski, prezes Kaszubskiego Stowarzyszenia Producentów Truskawek”

W artykule I. Stolec i A. Kuczkowskiej opublikowanym w „Gazecie Kartuskiej” dnia 21 czerwca 2005 pt. „Ile za truskawki w tym roku?” znajdują się informacje o działalności stowarzyszenia i jego prośbach o interwencję w sprawie cen skupu truskawek.

„Nasze stowarzyszenie wysłało kilka listów do posłów najbliższego pomorskiego okręgu wyborczego i część z nich podjęła interpelacje w tej sprawie do ministra rolnictwa. [Zakres przesyłanej interpelacji wyjaśnia m.in. tytuł tego artykułu]”

W „Dzienniku Bałtyckim” w artykule pt. „Ile za truskawki” znajduje się także potwierdzenie informacji o oficjalnej korespondencji Kaszubskiego Stowarzyszenia Producentów Truskawek z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

„W sprawie załamania się cen Kaszubskie Stowarzyszenie Producentów Truskawek, zrzeszające ponad 320 plantatorów, wysłało do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi pismo z prośbą o wyjaśnienie tej trudnej sytuacji. W ostatnią sobotę podczas VII walnego zgromadzenia KSPT w kartuskim Urzędzie Gminy odczytano odpowiedź ministerstwa.”

Gospodarstwa rolne na obszarze Kaszub mają charakter rodzinny. Średnia ich wielkość to około 8 ha. Uprawa truskawek to ciężka praca trwająca od wiosny do późnej jesieni. Wiosną i jeszcze raz jesienią należy wypielić truskawki, zastosować opryski przeciw szkodnikom, co wiąże się ze znacznymi kosztami, a także ciężką, ręczną pracą. Pod koniec czerwca zaczyna się czas zbioru, który trwa około trzech tygodni. Całe rodziny wcześniej rano do późnego wieczora wychodzą na zagony zbierać „kaszëbskô malëna” (truskawki).

Na początku sezonu rolnicy sprzedają swoją truskawkę na giełdach, straganach. W pełni sezonu otwierane są tzw. skupy truskawek. Owoce są skupowane przez pośredników, którzy następnie sprzedają je do chłodni. Ukształtowanie terenu sprawia rolnikom znaczne trudności w uprawie, a przede wszystkim w pielęgnacji zagonów truskawkowych.

Przedstawione artykuły są jednymi z dowodów, które mają na celu pokazanie, jak duże znaczenie społeczno-gospodarcze ma uprawa truskawki kaszubskiej dla regionu Kaszub. W prasie publikuje się informacje o tym, że odbyło się walne zgromadzenie stowarzyszenia, że stowarzyszenie chce wprowadzić logo zawierające kaszubskie motywy, o tym, że dla producentów truskawek zorganizowano szkolenie itp. O renomie tego produktu nie świadczy fakt, iż stowarzyszenie wysyła pytanie do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, ale to, że po otrzymaniu odpowiedzi organizowane jest spotkanie, a odpowiedź jest publicznie odczytywana. Następnie informacja o tej odpowiedzi jest publikowana w lokalnej prasie jako coś, co ma istotne znaczenie dla mieszkańców tego obszaru.

Znaczenie gospodarcze

Na obszarze geograficznym określonym w pkt. 5. znajduje się ok. 1500 plantacji truskawek, co stanowi 1800–2000 ha truskawek. Świadczy to o bardzo dużym znaczeniu gospodarczym tego owocu dla tego regionu.

Zasady uprawy

Specyficzne warunki klimatyczno-glebowe na tym obszarze należało uwzględnić przy prowadzeniu plantacji truskawek, dlatego też powstawały liczne prace i opracowania dotyczące tej tematyki. Przykładem może być, przygotowywanie przez Panią Barbarę Szutenberg, studentkę Pomaturalnego Studium Zawodowego w Barlewiczkach koło Sztumu, pracy dyplomowej pt. „Technologia uprawy truskawek na podstawie plantacji Kazimierza Szutenberg w Przyrowiu”. Praca ta została napisana w 1979 roku i opisuje m.in. zasady uprawy truskawek na plantacji położonej w powiecie Kartuskim w samym centrum Kaszub.

Na bieżąco są organizowane szkolenia i seminaria dla producentów truskawek. Nie byłoby w tym nic dziwnego gdyby nie fakt, iż informacje o planowanych szkoleniach są ogłaszane w prasie, aby producenci mogli wziąć w nich udział oraz podaje się również informacje o szkoleniach, które się już odbyły. Liczba organizowanych szkoleń świadczy o ciągłym dążeniu miejscowych rolników do podnoszenia jakości uzyskiwanych truskawek. Przykładem może być artykuł mgra inż. Mieczysława Galanta opublikowany w Gdańskim Informatorze Rolniczym w styczniu, 1999 r. pt. „Truskawki na Kaszubach”. Zgodnie z tym artykułem:

„...Aby to osiągnąć [racjonalizację uprawy truskawek], Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku organizuje dla producentów truskawek różnorodne szkolenia oraz wdraża nowoczesne technologie produkcji takie, jak np.

„Integrowana Produkcja Owoców Truskawki” czy „Sterowana uprawa truskawek...”

Innym przykładem takich relacji ze szkoleń rolników zajmujących się uprawą truskawki jest artykuł Pani Marszałkowskiej pt. „Plantatorzy zrzeszają się” z 22 lutego 1999 r.

„W Urzędzie Gminy w Kartuzach odbyło się seminarium poświęcone problematyce nowoczesnej technologii i uprawy plantacji truskawkowych. Organizatorem był Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Gdańsku. W seminarium uczestniczyło blisko 160 rolników z powiatu kartuskiego.”

Kolejnym przykładem organizacji szkoleń jest artykuł „Dziennika Bałtyckiego, Tygodnik Kartuzy” z dnia 4 marca 2005 roku pt. „Truskawka w rurze PCV?”.

„Między innymi nowinek w uprawie truskawek dotyczyło spotkanie plantatorów tego owocu, zwanego potocznie czerwoną jagodą, które odbyło się w Sali Państwowej Powiatowej Straży Pożarnej w Kartuzach. Zjechali nań przede wszystkim członkowie Kaszubskiego Stowarzyszenia Producentów Truskawek.”

W artykułach prasowych (artykuł Pani Joanny Baranowskiej pt. „Biznes na truskawkach?”, „Dziennik Bałtycki”, 30 czerwca 2006 r.) można znaleźć również informacje potwierdzające tezę, że zasady uprawy truskawki są bardzo ważne dla tutejszych rolników i są oni gotowi na duże poświęcenia, aby uzyskać owoc zdrowy i smaczny:

„...Henryk Czapiewski jest jednym z wielu plantatorów truskawek na Kaszubach. Odkąd pamięta, rodzice uprawiali te owoce...”
„...Żeby nie przesadzać z chemią, pan Henryk sam pili niektóre chwasty w każdej grządce na obszarze 1 hektara! To ogromny teren. Po sezonie znowu trzeba zastosować opryski na truskawki, a także wypielić...”

Skup truskawek

Zbiór truskawki kaszubskiej uprawianej w warunkach naturalnych rozpoczyna się na przełomie czerwca i lipca, więc później niż w Polsce południowej i centralnej, co związane jest z czynnikami naturalnymi tego obszaru. O renomie truskawki kaszubskiej mogą świadczyć działania podejmowane przez odbiorców (chłodnie i zakłady przetwórcze), którzy czekają na truskawkę kaszubską, która ma bardzo dobre walory smakowe, większą trwałość (prawdopodobnie ze względu na korzystniejsze naturalne warunki - klimat bardziej surowy, sprzyjające gleby, dobre nawodnienie). Odbiorcy zazwyczaj skupują niedostateczne ilości

truskawek wcześniejszych z innych regionów kraju i czekają na pojawienie się truskawki kaszubskiej. Na potrzeby zakupu tej truskawki tworzone są specjalne rezerwy u tych odbiorców, aby można było ją skupić i przechowywać.

Badanie konsumenckie

Renomę „truskawki kaszubskiej” lub „kaszëbsci malëne” oraz jej silny związek z obszarem geograficznym określonym w punkcie 5 potwierdzają również wyniki badań konsumenckich przeprowadzonych we wrześniu 2008 roku. Aż 67% badanych znało co najmniej jedną z nazw, pod którą sprzedawany jest produkt - „truskawka kaszubska” lub „kaszëbskô malëna”. Truskawka kaszubska postrzegana jest jako smaczniejsza (73%) i słodsza (68%) niż inne truskawki. Zdaniem 64% pytanych osób „truskawka kaszubska” lub „kaszëbskô malëna” jest produktem charakterystycznym dla Kaszub. Ponadto, truskawki są uważane za zdecydowanie najbardziej charakterystyczne owoce regionu Pomorza i Kaszub przez jego mieszkańców. Prawie 1/3 Kaszubów wskazuje je spontanicznie, a o ich wyjątkowości w regionie wie 80%.

Podrabianie

Na Kaszubach spotykane się również związane z truskawką próby nieuczciwej konkurencji i wprowadzania konsumentów w błąd. Zanim rozpoczną się zbiory „truskawki kaszubskiej”, na rynku są już owoce zbierane w innych, cieplejszych, częściach kraju. Nieuczciwi sprzedawcy usiłują sprzedawać te truskawki (pochodzące z giełd, przede wszystkim z centralnej Polski) jako „truskawki kaszubskie” lub „kaszëbskô malëna”. Sprzedawcy ci usiłują wykorzystywać renomę „truskawki kaszubskiej”, oszukując w ten sposób konsumentów. Mieszkańcy dobrze znają zasady uprawy truskawek i wiedzą, że truskawki z Kaszub jeszcze nie są w sprzedaży, ale turyści i wczasowicze mogą zostać w taki sposób oszukani. Fakt ten jest kolejnym niezaprzeczalnym dowodem potwierdzającym renomę truskawki uprawianej na Kaszubach.

9. Kontrola:

Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

ul. Wspólna 30

00-930 Warszawa

Tel: +48 22 623-29-00

+48 22 623-29-01

Fax: +48 22 623-29-98

+48 22 623-29-99

lub

BioCert Małopolska sp. z o.o.

ul. Lubicz 25A

31-503 Kraków

Tel./fax +48 12 430-36-06

Inspekcja jest odpowiedzialna za kontrolę zgodności procesu produkcji ze specyfikacją. Kontrolowane są zarówno dokumenty potwierdzające przeprowadzenie odpowiednich działań przez producentów, jak i cechy jakościowe gotowego produktu.

10. Etykietowanie:

Należy przedstawić, jeżeli zostały wprowadzone, szczególne zasady dotyczące etykietowania danego produktu rolnego lub środka spożywczego.

11. Szczegółowe wymagania wprowadzone przez obowiązujące przepisy:

Należy napisać, czy istnieją szczegółowe wymagania wprowadzone przez przepisy Unii Europejskiej lub przepisy krajowe dotyczące zgłaszanego produktu rolnego lub środka spożywczego.

12. Informacje dodatkowe:

Należy przedstawić, jeżeli istnieją, informacje dodatkowe dotyczące zgłaszanego produktu rolnego lub środka spożywczego.

13. Wykaz dokumentów dołączonych do wniosku:

Należy przedstawić wykaz materiałów i publikacji, do których są odwołania we wniosku oraz wykaz dołączonych załączników.

1. *Kaszuby Leksykon Geograficzny* - Edward Kłaman, Stanisław Rzymowski, Joanna Skupowa, Jerzy Szukalski, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego i Oficyna ZEC, Gdańsk 2002 r.
2. *Truskawka i poziomka* – praca zbiorowa pod redakcją prof. dr hab. Edwarda Żurawicza, wydanie II, Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa 2005
3. *Truskawka i poziomka* – dr hab. Zofia Rebandel, Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa 1974 r.

4. Wywiad Mariusza Szmidtke z Panią Grażyną Golonko, Dyrektorem Centrum Kultury „Kaszubski Dwór” w Kartuzach, opublikowany w artykule pt. *Truskawek nie zabraknie*, *Dziennik Bałtycki* z dnia 28 czerwca 2000 r.
5. Artykuł Joanny Baranowskiej pt. *Biznes na truskawkach?*, *Dziennik Bałtycki* z 30 czerwca 2006 r.
6. Artykuł Janiny Stefanowskiej pt. *Złota Góra koło Kartuz. Truskawkobranie z Rico Sanchezem & Gipsy Kings*, *Dziennik Bałtycki* z dnia 30 czerwca 2006 r.
7. Teksty fraszek udostępnione przez Centrum Kultury *Kaszubski Dwór* w Kartuzach
8. Artykuł Jana Antonowicza pt. *Truskawkowa szansa, Norda*, *Dziennik Bałtycki* z dnia 10 lipca 1998 r.
9. Artykuł pt. *Posłowie – pomocy!*, *Dziennik Bałtycki* z dnia 20 maja 2005 r.
10. Artykuł Grzegorza Skrzypkowskiego pt. „Potrzebne są zmiany w rolnictwie”, *Gazeta Kartuska* z dnia 5 maja 1998 r.
11. Artykuł Pani Sikorskiej pt. *Truskawkowy związek*, *Gazeta Kartuska* z dnia 10 marca 1998 r.
12. Artykuł pt. *Jednością silni*, *Głosie Kaszub* z dnia 10 marca 1998 r.
13. Artykuł pt. *Kaszubskie Stowarzyszenie Producentów Truskawek*, *Gazecie Kartuskiej*, z kwietnia 1998 r.
14. Artykuł Sikorskiej pt. *Kaszubskie Stowarzyszenie Producentów Truskawek*, *Głos Kaszub* z 7 kwietnia 1998
15. Artykuł pt.: „*Truskawki szansą rozwoju*” *Gazeta Kartuska*, 9 marca 1999 r.
16. Publikacja autorstwa Ulenberga pt. „*Spotkanie plantatorów truskawek*”, *Gazeta Kartuska* z dnia 3 listopada 1998 r.
17. Artykuł pt. *Truskawki po kaszubsku*, „*Farmer*” z września 2000 r.
18. Artykuł Leszczyńskiego pt.: *Idzie kolejny dołek*, *Kurier Kartuski*, 2004 r.
19. Artykuł Basmana pt. *Działają lokalnie* z dnia 2 lutego 2004 r.
20. Artykuł Dawidowskiego pt. *Ku uciesze plantatorów* opublikowany w *Dzienniku Bałtyckim*, w dniu 18 października 2006 r.
21. Artykuł pt. *Posłowie nie lubią truskawek*
22. Artykuł pt. *Zaleje nas chińska truskawka*
23. Artykuł Dawidowskiego pt. *Powiat kartuski. Wszystko w rękach Unii Europejskiej. Cło na chińską truskawkę*
24. Artykuł I. Stole i A. Kuczkowskiej pt. *Ile za truskawki w tym roku?*, *Gazeta Kartuska* z dnia 21 czerwca 2005
25. Artykuł mgr inż. Mieczysława Galanta pt. *Truskawki na Kaszubach*, *Gdański Informator Rolniczy* ze stycznia 1999 r.

26. Artykuł Marszałkowskiej pt. *Plantatorzy zrzeszają się* z dnia 22 lutego 1999 r.
27. Artykuł pt. *Ile za truskawki?*, *Dziennik Bałtycki*
28. Artykuł pt. *Truskawka w rurze PCV ?*, *Dziennik Bałtycki (Tygodnik Kartuzy)* z dnia 4 marca 2005 r.
29. *Bedeker Kaszubski*, Izabela Trojanowska i Róża Ostrowska, Wydawnictwo Morskie, Gdańsk 1974 r.
30. Materiały otrzymane z Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kartuzach
31. Informacje na temat cen otrzymane od Bładowskiego, właściciela przedsiębiorstwa handlowo-usługowego *AGRIM*, skupującego truskawkę kaszubską.
32. Artykuł Mieczysława Grzegorza Goduńskiego pt. *Kaszubskie święto truskawki*, *Forum pomorskie*
33. Pismo Burmistrza Gminy Kartuzy, Mieczysława Grzegorza Gołuńskiego, do Jana Kozłowskiego – Marszałka Województwa Pomorskiego.
34. Artykuł *Truskawkowe święto*, *Ekspres Kaszubski*.
35. Sprawozdanie z Truskawkobrania 2006 autorstwa Aleksandry Maciborskiej-Pytki.
36. Raport z badania konsumenckiego, MillwardBrown SMG/KRC, wrzesień 2008
37. Sprawozdania z badań oceny sensorycznej metodą różnicową oraz metodą opisową, wykonane przez GIJHAR-S Laboratorium w Gdyni
38. Sprawozdania z badań zawartości cukrów prostych w truskawkach kaszubskich wykonane przez laboratorium J.S.Hamilton Poland LTD.

JEDNOLITY DOKUMENT

ROZPORZĄDZENIE RADY (WE) nr 510/2006 w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia

Truskawka kaszubska lub *kaszëbskô malëna*

WE nr:

☒ CHOG ☐ CHNP

1. Nazwa

Truskawka kaszubska lub *kaszëbskô malëna*

Nazwa *truskawka kaszubska* jest najczęściej wykorzystywana w obrotach handlowych dotyczących tego produktu, w szczególności wykorzystuje się ją w relacjach Kaszubów z podmiotami o innym pochodzeniu. Nazwa ta jest wykorzystywana w przypadku eksportu produktu na rynki zagraniczne oraz sprzedaży truskawki w innych, niż Kaszuby, częściach kraju. Drugą wykorzystywaną nazwą jest *kaszëbskô malëna*. Nazwa ta wykorzystywana jest najczęściej w użyciu potocznym. Nazwa ta wywodzi się z języka kaszubskiego, dlatego też najczęściej używają jej mieszkańcy tego obszaru – Kaszubi. Nazwy te mogą być stosowane zamiennie.

2. Państwo członkowskie lub kraj trzeci

Polska

3. Opis produktu rolnego lub środka spożywczego

3.1. Rodzaj produktu

Kategoria: Owoce, warzywa i zboża świeże lub przetworzone – grupa 1.6

3.2. Opis produktu noszącego nazwę podaną w pkt 1

Pod chronioną nazwą *truskawka kaszubska* lub *kaszëbskô malëna* mogą być sprzedawane wyłącznie truskawki z następujących odmian o niżej określonych właściwościach sensorycznych:

Owoce przeznaczone do bezpośredniego spożycia (deserowe)

1. Elsanta

- 1.1. Wygląd i kształt: owoce o średnicy co najmniej 18 mm, od kulisto-stożkowatego do stożkowatego kształtu, całe, bez uszkodzeń, z szypułką.
- 1.2. Barwa: skórka jasnoczerwona, z połyskiem, dość wyrównana; miąższ od jasnoróżowego do jasnoczerwonego dość jednolity na przekroju.
- 1.3. Konsystencja: miąższ bardzo soczysty, jędrny
- 1.4. Smak i zapach: słodki, aromatyczny, zharmonizowany, przypominający leśną poziomkę

2. Honeoye

- 2.1. Wygląd i kształt: owoce o średnicy co najmniej 18 mm stożkowate i kulisto-stożkowate z przewężeniem przy kielichu tworzącym szyjkę, całe, bez uszkodzeń, z szypułką.

- 2.2. Barwa: od intensywnie czerwonej do ciemnoczerwonej jednolita na całej powierzchni z silnym połyskiem. Miąższ dość równomiernie jasnoczerwony
- 2.3. Konsystencja: miąższ soczysty, bardzo jędrny
- 2.4. Smak i zapach: słodki, aromatyczny, zharmonizowany, przypominający leśną poziomkę

Truskawka kaszubska lub *kaszëbskô malëna* odmian Elsanta i Honeoye musi należeć do klasy ekstra lub klasy I. *Truskawka kaszubska* lub *kaszëbskô malëna* musi posiadać następujące właściwości:

- kolor musi być intensywnie czerwony przy poziomie wybarwienia przynajmniej 80%,
- kształt musi być jednorodny, bez żadnych nieprawidłowości,
- musi być jędrna w dotyku oraz nie może mieć śladu zgnilizny ani oznak choroby.

Owoce przeznaczone do przetwórstwa

3. Senga Sengana

- 3.1. Wygląd i kształt: owoce zróżnicowanej wielkości, kształt szeroko-stożkowaty ze ściętym wierzchołkiem, sercowaty, sercowato-kulisty i kulisto-nerkowaty, cały bez uszkodzeń, z szypułką lub bez szypułki
- 3.2. Barwa: od intensywnie czerwonej do ciemnoczerwonej wyrównana na całej powierzchni. Miąższ intensywnie czerwony dość równomiernie wybarwiony
- 3.3. Konsystencja: miąższ jędrny, soczysty lub bardzo soczysty i lekko twardy
- 3.4. Smak i zapach: słodki, aromatyczny, zharmonizowany, przypominający leśną poziomkę

3.3. Surowce (wyłącznie w odniesieniu do produktów przetworzonych)

3.4. Pasza (wyłącznie w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego)

3.5. Poszczególne etapy produkcji, które muszą odbywać się na wyznaczonym obszarze geograficznym

Na obszarze geograficznym określonym w pkt 4. powinny odbywać się wszystkie etapy produkcji *truskawki kaszubskiej* lub *kaszëbskô malëna*. Działki przeznaczone pod uprawę muszą charakteryzować się słabymi glebami należącymi do klasy IV, V lub VI. Zbioru owoców dokonuje się ręcznie, gdy owoce są dojrzałe, prawidłowo wykształcone, zdrowe, świeże, jędrne, całe, nieuszkodzone, niepogniecione, niezawilgocone, czyste, bez pleśni i pozostałości środków ochrony roślin. Truskawki należy sadzić w rzędzie, co 20-35 cm. Odległość między rzędami powinna wynosić od 70-100 cm. W przypadku, gdy stosuje się obornik, to dawkowanie nie może przekraczać 30 t/ha. Niedopuszczalne jest takie prowadzenie upraw, w szczególności tak intensywne nawożenie, aby plony były większe niż 25 ton truskawek z 1 hektara.

3.6. Szczegółowe zasady dotyczące krojenia, tarcia, pakowania, itd.

Truskawki powinny być poukładane w warstwach nieprzekraczających 10 cm grubości.

3.7. Szczegółowe zasady dotyczące etykietowania

-----

4. Zwięzłe określenie obszaru geograficznego

Truskawka kaszubska lub *kaszëbskô malëna* produkowana jest na obszarze powiatu kartuskiego, powiatu kościerskiego, powiatu bytowskiego oraz gminy Przywidz, Wejherowo, Luzino, Szemud, Linia, Łęczyce oraz Cewice.

5. Związek z obszarem geograficznym

5.1. Specyfika obszaru geograficznego

Na obszarze produkcji *truskawki kaszubskiej* lub *kaszëbskô malëna*, określonym w punkcie 4, występują jednorodne warunki środowiskowe. Obszar ten pod względem geograficznym nazywany jest Pojezierzem Kaszubskim, a pod względem historycznym Kaszubami.

Środowisko przyrodnicze Pojezierza Kaszubskiego różni się od otaczających obszarów warunkami naturalnymi: klimatem, rzeźbą terenu i rodzajem gleb.

Pojezierze Kaszubskie charakteryzuje się nieco surowszym klimatem niż otaczające go krainy. Wynika to z dużych wysokości między 180 a 300 m n.p.m. Na surowość klimatu ma również duży wpływ bardzo częsty napływ mas powietrza polarno-kontynentalnego ze wschodu. W porównaniu z klimatem nadmorskim w ciągu roku występują tu duże wahania temperatur. Opady wynoszą nieco powyżej średniej krajowej – 700 mm/rok, wiatry przeważają z sektora zachodniego. Jest tu jeden z najkrótszych w kraju okresów wegetacji - waha się od 180 do 200 dni.

Na omawianym obszarze przeważają gleby bielcowe powstałe na piaskach i żwirach i łąkach. Są to gleby klasy IV, V i VI, a więc o najmniejszej żyzności. W mniejszym stopniu występują gleby brunatne na żwirach, glinach, nieco żyzniejsze od bielcowych. Ziemie wybrane do uprawy mają na ogół pH pomiędzy 5,0 a 6,0. Na Pojezierzu Kaszubskim występuje urozmaicona rzeźba polodowcowa charakteryzująca się licznymi oczkami wodnymi oraz jeziorami rynnowymi. Obszar produkcji *truskawki kaszubskiej* lub *kaszëbskô malëna* obejmuje 32 gminy, z czego aż 21 należy do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania do strefy nizinnej II, a 10 z nich leży na terenie strefy nizinnej I.

5.2. Specyfika produktu

Specyfika truskawki wynika w szczególności z bardzo silnego, wyjątkowego i intensywnego aromatu i zapachu. Ponadto, *truskawka kaszubska* lub *kaszëbskô malëna* charakteryzuje się smakiem słodszy od owoców pochodzących z innych regionów.

5.3. Związek przyczynowy zachodzący pomiędzy charakterystyką obszaru geograficznego a jakością lub właściwościami produktu (w przypadku CHNP) lub szczególne cechy jakościowe, renoma lub inne właściwości produktu (w przypadku CHOG).

Specyficzne cechy jakościowe opisane w punkcie 5.2 *truskawka kaszubska lub kaszëbskô malëna* zawdzięcza specyficznym czynnikom klimatycznym i glebowym, które zostały scharakteryzowane w punkcie 5.1.

Słabe gleby i surowy klimat Pojezierza Kaszubskiego wpływają na opóźnienie czasu kwitnienia truskawek i krótszy okres wegetacyjny. Oddziaływanie czynników naturalnych, w szczególności surowego klimatu, korzystnie wpływa na proces rozwoju i dojrzewania truskawek, a bardzo słabe gleby i niekorzystne warunki gospodarowania nie sprzyjają innym uprawom. Duże różnice w wysokości względnej umożliwiają uprawę truskawki na stokach wystawionych na działanie promieni słonecznych, co gwarantuje właściwe dojrzewanie owoców. Te czynniki oraz lekko kwaśne gleby sprzyjają uprawie truskawek.

Historia sprowadzenia truskawek na Kaszuby mówi o zakładaniu pierwszych upraw truskawek w latach 20. i 30. XX wieku. Wysoka jakość i rosnąca popularność truskawek doprowadziły do tego, że pola truskawkowe rozrastały się przez ponad pół wieku, by ostatecznie stać się nieodłączną częścią kaszubskiego krajobrazu. Ich obfitość doprowadziła do podjęcia decyzji o zorganizowaniu – na początku lat 70. ubiegłego wieku - święta truskawkobrania. Jest to impreza plenerowa odbywająca się corocznie w pierwszą niedzielę lipca. Truskawkobranie jest największą imprezą w tym regionie i corocznie wzrasta liczba jego uczestników liczona w dziesiątkach tysięcy. O popularności tego święta świadczy również fakt, iż w ciągu jednego dnia w 2005 r. sprzedano tam prawie dwie tony truskawek.

Renomę *truskawki kaszubskiej* lub *kaszëbskô malëna* potwierdzają liczne artykuły i dowody świadczące o tym, że produkt ten stał się częścią kultury i tożsamości mieszkańców Kaszub. W prasie lokalnej publikuje się informacje istotne dla producentów truskawek oraz szczegółowo komentowane są ich wysiłki związane z jednoczeniem się i wspólnym występowaniem w sprawie *truskawki kaszubskiej lub kaszëbskô malëna* oraz działaniami mającymi na celu zachowanie jej specyficznej jakości, zapachu i smaku.

O renomie truskawki kaszubskiej świadczą także działania podejmowane przez odbiorców (chłodnie i zakłady przetwórcze), którzy pozostawiają rezerwy na potrzeby skupu *truskawek kaszubskich* lub *kaszëbskô malëna* pojawiających się później niż truskawki z innych regionów kraju. Renomę potwierdzają również próby sprzedawania truskawki z innych regionów, wcześniej dojrzewających, pod nazwą *truskawka kaszubska* lub *kaszëbskô malëna*.

Renomę *truskawki kaszubskiej* lub *kaszëbskô malëna* oraz jej silny związek z obszarem geograficznym określonym w punkcie 4 potwierdzają również wyniki badań konsumenckich. Aż 67% badanych znało co najmniej jedną z nazw, pod którą sprzedawany jest produkt - *truskawka kaszubska* lub *kaszëbskô malëna*. Truskawka kaszubska postrzegana jest jako smaczniejsza (73%) i słodsza (68%) niż inne truskawki. Zdaniem 64% pytanych osób *truskawka kaszubska* lub *kaszëbskô malëna* produktem charakterystycznym dla Kaszub. Ponadto, truskawki są uważane za zdecydowanie najbardziej charakterystyczne owoce regionu Pomorza i Kaszub przez jego mieszkańców. Prawie 1/3 Kaszubów wskazuje je spontanicznie, a o ich wyjątkowości w regionie wie prawie 80%.